

VELUWEFLANK

De Veluweflank wordt een syntheseselandschap, een kleinschalig multifunctioneel landschap

De Veluweflank is het meest divers en misschien daardoor wel heel aantrekkelijk. Er komen ook veel opgaven samen. Er is een direct verband met de Veluwe, vooral als het gaat om de stikstofproblematiek. De verandering van het agrarisch gebruik met name direct langs de Veluwe is een belangrijke richting in deze visie die betekenis heeft voor de ontwikkeling van dit gebied.

De Veluweflank kenmerkt zich door variatie in bodem en vochtgehalte met afwisselende flora en fauna. Er liggen veel beken die van west naar oost stromen. De kenmerkende sprengen en watermolens vormen samen belangrijke ensembles. Het enkenlandschap met de plaatselijke enken is echt karakteristiek mede als gevolg van de sporen van menselijke activiteit. Verder liggen er kleine ontgonnen veengebieden, zoals het Tongerense Veen, het Wisselse Veen en het Pollense Veen.

Drie van de vier dorpen en een aantal doorgaande wegen liggen ook in de Veluweflank.

Er liggen mooie kansen in dit diverse gebied op het raakvlak van landbouw, natuur inclusief en kwalitatief toerisme!

De Veluweflank, doelstellingen

In het afwisselende gebied van de Veluweflank ligt een grote ambitie. Met name gezien de invloed van de agrarische sector op de ten westen gelegen Veluwe zullen we hier een transitie op gang brengen met als doel intensieve bedrijfsvoering in deze zone in 2030 substantieel te verminderen. De kwaliteit van het landschap en het rurale karakter moeten daarbij in stand blijven.

De duurzame toekomst kunnen we realiseren door het behouden en versterken van natuurwaarden. De stikstofdepositie moet worden teruggedrongen om de biodiversiteit te vergroten. De noodzaak tot het verminderen van stikstofdepositie leidt met name hier tot een noodzakelijke verandering in de landbouw. We streven daarnaast vanuit de duurzame toekomst naar het vasthouden van water rondom de beken en koppelen daar andere opgaven aan, zoals bijvoorbeeld energietransitie of natuurontwikkeling. Het opwekken van zonne-energie in relatie tot de klimaatopgave is een concrete meekoppelkans. We zullen bij het aanpakken van de verdroging onder andere kijken naar de gevolgen van de onttrekking van grondwater ten behoeve van drinkwatervoorziening en de teelt van kerstbomen. Ook de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater van het Griftsysteem, vanwege het gebruik van dit water voor aanvulling van grondwater voor drinkwaterwinning, is daarbij belangrijk.

Het gebied speelt ook een belangrijke rol voor de dorpen die hier liggen, bijvoorbeeld op het vlak van gezondheid: ruimte om te bewegen als uitloopgebied van de dorpen. Er zijn ook kansen voor woonzorg concepten als mogelijke nieuwe invulling van een agrarisch erf.

De rol van dit gebied als woonomgeving is, naast voor de dorpen zelf, natuurlijk ook relevant voor de leefbaarheid en de transitie van het gebied. Waar nodig willen we een transitie inzetten van vrijkomende (agrarische) bedrijfsbebouwing naar bijvoorbeeld kleinschalige energiehub's, nieuwe landgoederen of andere woonvormen.

De opgave ondernemen krijgt vanuit de veranderopgave in de landbouw ook in de breedte ruimte: verbreding van functies, naast agrarisch, vooral ook recreatie en toerisme.

We benutten ook de ondernemerskansen om recreatie en toerisme een passende plek te geven in dit gebied met het oog op een nieuwe toekomst. Brede activiteiten en combinatie van functies zoals dagrecreatie, verblijfsrecreatie, bosbouw en natuurbeheer krijgen in samenhang een plek.

Hoe kunnen we dat bereiken?

De belangrijkste afspraak: nieuwvestiging, uitbreiding of intensivering van agrarische bedrijven is in deze zone niet toegestaan. De omvorming van bestaande bedrijven naar extensievere vormen (bijvoorbeeld biologisch, voedselbossen, agroforestry, herenboeren) zijn hier wel mogelijk, al dan niet in combinatie met recreatie en bijvoorbeeld zorgfuncties. De verandering wordt niet opgelegd maar stapsgewijs uitgevoerd, waarbij belangrijke momenten moeten worden benut. Dit kan zijn als een agrariër stopt of wijzigingen wil aanbrengen in de opstallen en/of functies op het erf.

De biodiversiteit moet worden vergroot door natuurontwikkeling, bosontwikkeling en de voorgestelde extensivering van de landbouw. Deze initiatieven worden gestimuleerd.

Voor regenwater geldt het principe 'elke druppel raakt de grond'. Dit betekent regenwater zoveel mogelijk afkoppelen. Met name het waterschap heeft bij projecten een rol bij het ruimte zoeken voor het vasthouden van water of het vertragen van de afvoer. Een goed voorbeeld is de ontwikkeling van doorstroomvenen aan de bovenlopen van beken bij beekdalkoppen zoals bij het Wisselse veen wordt geïnitieerd. Het meest kansrijk is dit bij het meekoppelen met de andere opgaves in dit gebied. Bijvoorbeeld bij het herontwikkelen van een agrarisch erf, een natuurproject of het realiseren van een zonnepark. Hier kan een verbinding tussen meerdere opgaven worden gemaakt. Kleinschalige zonneparken kunnen op de overgangen

tussen beken en enken een plek krijgen. Zonne-energie op (agrarische) daken en erven wordt als prioritair beschouwd.

Gerichte uitbreiding van recreatieve fiets- en wandelroutes maken de verbindingen tussen de flanken en centra beter. Ook tussen de dorpen zelf worden deze routes geoptimaliseerd. Naast de Vlot en Veilige (V&V) fietsroute F50 is ook het realiseren van aantakkingen hierop belangrijk.

Kleinschalig woningen ontwikkelen zetten we in om de transitie mogelijk te maken. Dit kan alleen vanuit een landelijk karakter met een agrarische typologie en klimaatbestendig. We maken het mogelijk om bestaande boerderijen te splitsen met het oog op het behoud van de cultuurhistorisch waardevolle bebouwing (continuering beleid). Woningontwikkeling en/ of functieverandering voegt zich naar de omgeving (buurtschappen vs. open gebied).

Bestaande en nieuwe fietsroutes zijn toegankelijk en veilig. De dorpenroute wordt ontlast door waar mogelijk de autosnelheid te verlagen en het fietsen te stimuleren. Vooral de Geerstraatroute is geschikt voor grotere landbouwvoertuigen. Lokale wegen blijven kleinschalig landelijk.

We versterken de kansen voor recreatie ondernemers. Kwaliteit gaat daarbij voor kwantiteit, wat als onderwerp in het gesprek met initiatiefnemers centraal zal staan. Het karakter van de ontwikkeling van recreatie staat in het teken van een breed en variërend aanbod inclusief mogelijkheden voor seizoensverlenging.

Integrale aanpak

De transitie krijgt bij voorkeur vorm vanuit een gebiedsaanpak met bijbehorend proces. Hier is een nadere uitwerking van nodig. In hoofdstuk 2 hebben

we hierbij al het instrument programma genoemd dat opgave gericht of gebiedsgericht kan worden ingezet! Bijvoorbeeld door het programma specifiek op de landbouwtransitie te richten.

Verbinding met de waardevolle leefomgeving

De omgevingsvisie richt zich in dit gebied vooral op de randen van de natuurgebieden waar we kiezen voor een strategie van zonerings en waar we stap voor stap extensiveren: geen uitbreidingsmogelijkheden voor agrariërs, alleen natuurinclusieve veranderingen. Dit kan alleen door nieuwe verdienmogelijkheden en meer concreet flexibiliteit te bieden in de functiewensen van agrariërs die er gaan komen. We beschermen cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en ensembles.

Relatie met de IJsselvallei

We verwachten de komende jaren dat de veranderingen in de Veluweflank voor met name agrariërs ook nieuwe kansen bieden. Toch zal de focus van agrariërs die zich op landbouw willen concentreren er bijvoorbeeld toe kunnen leiden dat de activiteiten deels of in het geheel in de IJsselvallei moeten plaatsvinden. De visie geeft richting aan een nieuwe koers voor de landbouw in de Veluweflank en de IJsselvallei en staat een nieuwe aanpak voor.